

Els fruits saborosos de Narcís Comadira

JOAQUIM NOGUERO

El món és fet de capes, però amb blocs clars, senzills, equilibrats. En la il·lustració del poeta, dramaturg i pintor Narcís Comadira per a aquest número de la revista *Querol* de primavera del 2020, les formes semblen lleugeres; els colors, bàsics; l'ordre, natural. Quina repartició més neta de línies i volums, la d'aquesta escena que ensenya a l'amic Esteve Miralles i em vincula de seguida a la transcendència: "fixa-t'hi, el dibuix recull tres temes pictòrics molt comadiri-ans: d'una banda, les muntanyes (el temps mineral); de l'altra, dos arbres en relació (el temps vegetal, el de la vida); i, en tercer lloc, justament, la connexió muntanya-arbres, és a dir, els dos temps units, les dues escales de la vida i del món, unificades per la mirada que ho relaciona i ho comprèn".

No es pot dir més en menys, com tan sovint aconseguix Comadira mateix en parlar d'altres creadors. En aquesta mirada per a *Querol*, doncs, hi trobem claredat des de l'apunt gairebé naïf que sembla enyorar la mirada del nen que un mai no ha estat i sempre busca, la del nen amb la imaginació arborescent d'un déu antic i el paisatge entrevist com una cara amiga, amb dos núvols que mig insinuen l'esquitx dels ulls. Però és molt més. Aquest paisatge de muntanya queda molt lluny del d'aquella Girona gris de la infància que el poeta ha recordat alguna vegada, quan la moral resclosida del franquisme enterbolia la percepció de fora amb la boira gèlida que mantenia el país en llarga quarantena. És una mirada viva. És el temps que regalima. I que ens rega.

Fa anys, al poema "Jo" Comadira s'havia descrit amb "ullets de marrec trist. Romàntic una mica, cosa dura en els temps que vivim." És una bona manera de deixar clar com ha sabut accedir als fruits saborosos de la terra, per dir-ho amb els mots d'un dels poetes que l'ha alimentat des de jove. Josep Carner i Gabriel Ferrater són veus germanes de la seva. Del primer, l'ele-gància. Del segon, la naturalitat, si és que és possible

distingir una cosa de l'altra. De tots dos, la sensualitat, la passió d'aquell foc que sempre ha escalfat la sang del seu cos, per dir-ho parafrasejant "Falconeria". En aquest poema, un dels més coneguts seus, el jo del falcò descriu l'acte poètic creador com aquell moment en què "els ulls són com sagetes, les urpes s'aguditzen i un vertigen dolcíssim m'aclapara". Per aquesta via, el jo afirma: "no veig res, una força se m'endú". I, al final, "cel i terra són u, arbres i núvols".

He conegut molt poc el poeta en persona. Llàstima, perquè vaig tenir la sort de gaudir-ne com a mestre un curs de fa molts anys i sé què me n'he perdut. Després que tinguéssim la seva dona, la professora Dolors Oller, com a vital mestra de "la construcció del sentit" dels poemes en aquella Universitat Autònoma de Barcelona dels anys vuitanta farcida d'estímuls, devia ser ja el curs 1992-1993 quan Jordi Castellanos va voler que els alumnes de doctorat aprofitéssim Comadira com a professor de comentari de poesia. S'havien conegut a Anglaterra, eren amics. I, en aquells moments, Comadira tenia una secció de crítica al suplement *Quadern*, del diari *El País*. N'ha tingut diverses al llarg del temps, com una de magnífica d'anys després en què homenatjava pintors que li agradaven recreant-los per escrit, però també plàsticament, amb una il·lustració seva: eren dobles miralls de Narcís multiplicats, aquest cop amb el mite nedant joiosament pels reflexos d'altri, sense ofegar-s'hi. Les classes d'aquell curs a l'Autònoma lluien aquest mateix to cultural enjogassat. Les recordo en una aula de la facultat de Lletres, en grup petit, asseguts en cercle, cara a cara, amb les taules al mig, com en una conversa entre amics que escolten el més gran, llegit i savi de tots ells. Ens el podíem imaginar tan sols uns anys abans en un bar de Londres, fent si fa o no fa el mateix entre escriptors i professors, amb la irregularitat i les troballes del moment com tresors d'una xerrada improvisada. Comadira duia a l'aula versos dels poemes que sempre havia admirat. S'hi aproximava amb humilitat, mig insegur primer, fins que de cop es detenia en un passatge, el relacionava amb altres, i l'anàlisi i l'entusiasme confluien en una immersió a les deus

més fondes del llenguatge poètic, però també, senzillament, de la llengua. Aquell any vam poder aprendre del que deia, però també de com ho feia, de l'actitud apassionada i senzilla que transmetia. Les maneres eren de nen, però amb el fons savi d'una veu tenyida de molts accents i farcida d'experiència (el poeta tenia sols 50 anys, cinc menys que jo ara). Rebiem cada lectura com un festeig i una festa de veus. Les paraules tenien pòsit; eren pedres, carreus, maons. Construïem el que encara no sabíem, amb ell com a poeta-paleta dels nostres envans. D'això, quan tot va bé i de tant en tant, se'n diu alçar paret mestra.

Després, el retrobament amb la seva obra ha estat també al teatre. Rebre'l en escena a mig camí de la Bíblia i Txèkhov, des de *La vida perdurable* que en va dirigir Boris Rotenstein al teatre Malic, a la primeria dels anys noranta (muntatge recuperat fa pocs anys a

l'Akadèmia), fins a *L'hort de les oliveres* dirigit per Xavier Albertí i estrenat al TNC el 2015, una crítica desacomplexada a l'estat del país. El seu és un teatre de text amb idees. I tan valent, poètic i apassionat com el del (per ell admirat) poeta, dramaturg i cineasta Pier Paolo Pasolini.

Sento Comadira entre la interrogació permanent i la serenitat. El desig de ser, sempre essencial i pur, sense renúncies, posant el dit a la nafra pròpia i la dels altres. Apunta fi, dit tant en el sentit de prendre apunts de tot el que l'envolta com en el d'assenyalar i, si cal, fins i tot el de senyalar. "Som només un error?", es preguntava fa anys a *En quarantena*. En la lucidesa, però sobretot amb el coratge i la humilitat d'aquest interrogant, entenc el poeta.

Dir-ho senzill, fer-ho clar, quan no és fàcil, quan no és habitual.

Despullar-se de tot, com a resposta a les consignes. No vestir-nos amb parracs, sinó bastir-nos de solidesa. Com a persones, com a país.

Refer el camí per la via de les paraules, que són també un paisatge, el nostre més natural.